

Slovensko predsedstvo EU 2008
Slovenian Presidency of the EU 2008
La Présidence slovène de l'UE 2008

Magnetogram ni lektoriran!

MAGNETOGRAM

IZJAVE PREDSEDNIKA VLADE RS IN PREDSEDNIKA EVROPSKEGA SVETA JANEZA JANŠE PO VRHU EVROPSKA UNIJA – ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Brdo pri Kranju, 10. junij 2008

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Dober dan in dobrodošli v Sloveniji. Dobrodošli na Brdu pri Kranju, kjer smo pravkar zaključili vrhunsko srečanje med Evropsko unijo in Združenimi državami Amerike. V naši sredi pozdravljam predsednika Združenih držav, gospoda Georgea Busha in predsednika Evropske komisije, gospoda Joséja Manuela Barrosa. Za predsednika Združenih držav je to osmi vrh in njegov drugi obisk v Sloveniji. Zgodil se je na istem mestu, tudi tiskovna konferenca je bila na istem mestu - to je zgodovinski dogodek. Ob mojem obisku v Washingtonu pred dobrima dvema letoma, ste nas, gospod predsednik, sprejeli z izjavo, da je Slovenija košček nebes in nam nudili vrhunsko gostoljubje. Upam, da smo vam vsaj del tega lahko danes vrnili.

Na pravkar končanem vrhu smo imeli zelo dobre in odkrite pogovore. Potrdili smo, da je transatlantsko partnerstvo trdno in dinamično. To sporočilo ima v zgodovinskem okviru tokratnega vrha posebno težo. Pred šestdesetimi leti so Združene države, z Marshallovim načrtom ter s pogumom, solidarnostjo in vizijo, razrušeni in razdeljeni Evropi ponudile upanje. Že prvi ameriški predsednik George Washington je nekoč dejal, da bodo nekega dne nastale Združene države Evrope. To se sicer še ni zgodilo, nastala pa je Evropska unija - prostor svobode in napredka, ki združuje 500 milijonov Evropejcev.

Evropska unija in Združene države delita najpomembnejše temeljne vrednote - demokracijo, svobodno podjetniško pobudo, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter spoštovanje načel pravne države. Skupaj predstavljata 10% svetovne populacije, izmenjata preko tri milijarde evrov blaga in storitev dnevno, proizvedeta blizu 60% svetovnega BDP in skupaj prispevata 75% razvojne pomoči revnim državam. Emitirata pa tudi največ toplogrednih plinov v ozračje. Zaradi vseh teh razlogov imata tudi veliko skupno odgovornost pri soočanju s ključnimi globalnimi izzivi.

Na nekatere poti sicer gledamo različno. Bila so razhajanja v pogledih na boj proti terorizmu, imamo različna stališča, npr. do smrtne kazni, ali do obveznih ciljev pri omejitvah izpustov CO₂ v ozračje, vendar se o vseh teh razlikah odprto pogovarjamo in iščemo rešitve. Danes smo veliko govorili o problematiki klimatskih sprememb in energetske varnosti. Gre za vprašanja, ki zadevajo celotno človeštvo, pa tudi naše dolgoletne navade in način življenja. Potrdili smo pripravljenost, da se s tem izzivom soočimo skupaj. V Evropski uniji smatramo, da je potrebno določiti obvezne cilje zmanjšanja emisij CO₂ in doseči tudi globalen dogovor. Potrebno je sodelovanje pri zaščiti okolja, pri iskanju novih virov energije in pri razvijanju novih tehnologij. Visoke cene nafte nas silijo k še bolj pospešenemu iskanju novih energetske rešitev, pravzaprav smo na pragu nove industrijske revolucije. Nizko-ogljikna proizvodnja in transport postajata, poleg okoljske, tudi ekonomska nuja. Potrebujemo čim prej čim bolj učinkovite rešitve v prid sedanjih in prihodnjih generacij.

Evropska unija in Združene države bosta vodili novo industrijsko revolucijo. Ustvariti moramo seveda tudi širše zavezništvo. Še letos je pred nami tudi nekaj pomembnih srečanj. Veliko pričakujemo od naslednjega vrha skupine G-8 in od konference Združenih narodov o klimatskih spremembah v Poznenu na Poljskem.

Na vrhu smo govorili o najaktualnejših vprašanjih svetovnega gospodarstva. Naši cilji so varna bodočnost, ohranjanje delovnih mest in boj proti protekcionizmu. Odločeni smo sodelovati pri odpravljanju globalnih neravnovesij in k tej nalogi pritegniti tudi nova hitro rastoča gospodarstva. Zavezani smo k nadaljevanju pogovorov k razvojni agendi v okviru Svetovne trgovinske organizacije in uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja.

Obravnavali smo tudi vrsto regionalnih vprašanj. Veliko pozornosti smo namenili Zahodnemu Balkanu. V Evropski uniji zelo cenimo vlogo Združenih držav pri končanju nasilja v tej regiji v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Danes enotno in odločno podpiramo evro-atlantsko perspektivo tamkajšnjih držav. To je pot, ki preko potrebnih gospodarskih in političnih reform, vodi k miru in trajni stabilnosti.

Seznani smo se z delom Transatlantskega ekonomskega sveta. Ostajamo zavezani odpravljanju ovir v medsebojni trgovini, ki vodi v gospodarsko rast in ustvarjanje novih delovnih mest. Transatlantski ekonomski svet želimo vzpostaviti kot mehanizem, ki bo prinašal vse več konkretnih rezultatov pri potrošniku in proizvajalcu tako v Evropski uniji kot v Združenih državah. Evropska komisija in njen predsednik Barroso se na naši strani zelo trudita v tej smeri.

Med temi konkretnimi rezultati, ki sem jih omenil, velja še posebej poudariti oziroma omeniti sporazum o zračnem prometu. Prva faza sporazuma o odpiranju letalskega prevoza je že v veljavi. Sprošča pogoje za vzajemne naložbe in omogoča svobodnejši dostop do letalskih storitev. Pogajanja v drugi fazi smo pričeli sredi prejšnjega meseca. Dokončan je tudi sporazum med Evropsko unijo in Združenimi državami o letalski varnosti in upam, da bo podpisan do konca meseca.

Obravnavali smo temo prostega potovanja v Združene države za vse državljane Evropske unije. Veseli me, da je vstop novih držav v program »visa-waiver« zelo blizu. Zavedamo se, da nam varnostni razlogi narekujejo različne omejitve, vendar ostajamo odločeni, da potreba po večji varnosti ne omeji prostega potovanja naših državljanov.

/...simultano tolmačenje angleščina-slovenščina.../ Gospod predsednik, Evropska unija in Združene države Amerike sta dve najbolj razviti demokraciji. Zadnja velika širitev Evropske unije, ki je vključevala tudi Slovenijo in druge vzhodno-srednjeevropske države, je predstavljala enega največjih dosežkov za promocijo demokracije. Danes je skorajda cela Evropa svobodna in združena. To je zelo pomembno, močno sporočilo za 21. stoletje. Svet danes je zapleten in nihče ne more sam reševati vseh problemov. Svetovni mir, varnost, promocija demokracije, spremembe podnebja, boj proti revščini - to vse so dandanašnji globalni izzivi. Čeprav tudi skupaj ne moremo rešiti vseh, ampak, če ne sodelujemo in če ne uspemo skleniti še močnejšega zavezništva, potem se bojim, da nam ne bo uspelo. Veseli me, da lahko sklenemo po današnjem vrhu med EU in ZDA, da dejansko sodelujemo. Čeprav imamo kdaj drugačne pristope, pa to nikoli ne sme zamegliti vsebine in kakovosti našega sodelovanja.

Kot rečeno, smo se pogovarjali o široki paleti vprašanj, od zunanje politike do gospodarskega sodelovanja. Številni strateški projekti že tečejo. Morda bi kanilo razviti tudi kakšno skupno ime teh projektov, kajti simbolike so v svetovni politiki zelo pomembne. Gospod predsednik, zelo sem vesel rdeče niti vaše evropske turneje - namreč 60. obletnice »berlinskega zračnega mostu« in Marshallovega plana. Angažma Združenih držav Amerike ni le saniral in obnovil Evrope - s tem, da je promoviral integracijo - ampak je v tek spravil nek proces, ki si ga ne znam zamisliti. Danes Slovenija gosti vrh EU-ZDA - nekaj, kar se je zdelo nemogoče pred šestdesetimi leti, celo pred dvajsetimi leti, tekom slovenske pomladi, ko so bile naše ulice polne ljudi, ki so se borili za demokracijo in svobodo.

Zgodovina nas uči, da moramo biti ambiciozni. Čas je za to ambicijo. Ustvarjati moramo močnejše zavezništvo, ki temelji na demokratičnih vrednotah. Te vrednote moramo ščititi in jih tudi deliti z drugimi v zavezništvu demokracij, ki bo močno in kredibilno navznoter ter odprto navzven. Zavezništvo, ki bo lahko vodilo, ki bo spremljalo in pomagalo, ki bo neko novo upanje, za vse tiste, ki trpijo. Kdo drug naj začne s tem delom, če ne dve največji in najbolj razviti demokraciji na svetu? Hvala.

***

NICOLAS BUSSE (FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG): /...simultano tolmačenje angleščina-slovenščina.../ Gospod Janša, vprašanje za vas glede podnebni sprememb. Kako vi ocenjujete možnost tega, da bi v prihodnjih letih prišli do dogovora z ZDA? Hvala.

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Jaz verjamem v globalni dogovor za skupen boj proti klimatskim spremembam. Pravzaprav je to tudi edina rešitev. Samo dogovor ali pa samo »samo-zaveza« najbolj razvitih industrijskih držav, da zmanjša emisije toplogrednih plinov v ozračje, ne zadošča. Še posebej zato, ker se nekatere države v razvoju razvijajo zelo hitro. Kitajska bo v nekaj letih postala prva po emisijah toplogrednih plinov v ozračje. Globalni dogovor brez razvijajočih se držav, držav v razvoju, bi bil zelo kratkoročen oziroma kratkega daha. Torej, dejansko potrebujemo za mizo vse ključne globalne dejavnike. Kot sem dejal že prej v uvodnem nagovoru, mislim da morajo tisti, ki so najbolj razviti, tukaj voditi. Zaradi tega je to zavezništvo, ti pogovori, dogovori, zblíževanja stališč med Evropsko unijo in Združenimi državami tako pomembni. Dejansko je ključno to, kar je dejal tudi gospod predsednik Bush: »Zaveza najbolj razvitih ekonomij, ki je obvezna, da zmanjša emisije dolgoročnega obdobja, je ključna.« Ta zaveza je ključna.

Kako bodo posamična gospodarstva to dosegla, je manj pomembno, ker so razlike med gospodarstvi itn.. Vendar pa neka postavitev ciljev in zaveza - ki je obvezna, ne samo približna - je tukaj ključna. Ključna zato, da te cilje dosežemo in da zmanjšamo nevarnost klimatskih sprememb ter po drugi strani, da pritegnemo k omizju, h globalnemu dogovoru tudi vse ostale države. Kot že rečeno, brez vodilne vloge Evropske unije in Združenih držav ter brez tesnega sodelovanja v kratkem ni možno doseči globalnega dogovora. Ta diskusija je izjemno pomembna in vrh najbolj razvitih držav na Japonskem naslednji mesec mora predstavljati pomemben korak naprej - v kolikor želimo pravočasno, pred konferenco Združenih narodov v Kopenhavnu decembra naslednje leto, doseči ta dogovor. Časa ni veliko. Pravzaprav je nekaj minut do dvanajstih in čaka nas trdo delo.

***

JOHN D. MCKINNON (WALL STREET JOURNAL): /...simultano tolmačenje angleščina-slovenščina.../ Vprašanje za predsednika vlade Janšo. Kakšne učinke občutite v Srednji in Vzhodni Evropi zaradi vse višjih cen energentov in vse večje vrednosti evra? Ali to predstavlja tveganje za rast in nadaljnjo integracijo vaših držav?

Hitra rast - pravzaprav, rast, ki ima malo primerjav v zgodovini cen nafte in tudi hrane; pa je v veliki meri ravno posledica prvega; se pravi, hrana se v veliki meri draži tudi zaradi dražje energije oziroma nafte - zelo vpliva na gospodarstvo v Sloveniji in nasploh v celi Evropi. To je eno od ključnih vprašanj, s katerimi se ukvarjamo na nacionalnih, pa tudi na ravni evropskih institucij, kot je prej razložil predsednik Evropske komisije Barroso. To je resen problem, ki bo po eni strani povzročil zagotovo iskanje dolgoročnih rešitev - o tem smo se tudi pogovarjali, o tem sem govoril deloma prej - po drugi strani pa tudi nekatere kratkoročne ukrepe. Eden od teh je zmanjšanje porabe energije.

Druga stvar, ki je pomembna in o kateri smo tudi govorili tekom današnje razprave, je pomembno sporočilo, ki ga daje vlaganje v raziskave in razvoj. Vlaganje v vse tisto, kar bo naredilo svetovno gospodarstvo manj odvisno od ogljika, kar bo naredilo svetovno gospodarstvo manj odvisno od nafte in fosilnih goriv. To bo seveda vplivalo dolgoročno, strateško tudi na samo ceno. Ključ je torej v tehnologiji. Jaz se spomnim nastopa predsednika

Združenih držav, gospoda Busha na vrhu ZDA-EU pred dvema letoma na Dunaju, ko je dejal, da je pravzaprav ključna stvar vlaganje v nove tehnologije. Razvoj novih tehnologij je torej ključen, strateški odgovor na ta izziv.

Kar se tiče evra, smo po eni strani zadovoljni, da je evro močna valuta. Slovenija je v evro-območju od 1. januarja lanskega leta in lahko rečemo, da so efekti večinoma pozitivni. Deloma pomaga močan evro ravno pri preračunavanju visokih cen nafte, ki so v dolarjih - morda nekoliko blaži te skoke, po drugi strani pa je seveda problem za izvoznike v Evropski uniji. Torej, ne želimo si, da bi bil evro šibek, želimo si, da bi bil dolar močan.

***

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: /...*simultano tolmačenje angleščina-slovenščina*.../ Gospod predsednik, preden zaključimo to tiskovno konferenco, naj še enkrat ponovim, kako zelo cenimo vaš današnji obisk tukaj po sedmih letih. Na ta način se krog zapira, kot ste sami dejali. Naši dvostranski odnosi, o katerih smo govorili na bilateralnem srečanju danes dopoldne, kažejo, da smo ZDA in Slovenija razvili odlične pogoje in odlične temelje za kvalitete odnose. Ponovil bi to, kar je dejal predsednik Evropske komisije: Brez ključne podpore ZDA za pozitivne spremembe, ki so se zgodile v Evropi pred padcem berlinskega zidu in po njem, verjetno danes ne bi bili tukaj na Brdu, vsekakor pa jaz ne bi bil tukaj v tej vlogi.

Zahvalil bi se vam tudi zaradi nečesa drugega. Več 100.000 Slovencev je gospodarska in politična preteklost naše države odgnala iz njihove domovine. V ZDA so naleteli na odprte roke in odprta srca - nekateri s svojo življenjsko potjo pomembno prispevajo k razvoju ZDA. Na njih smo ponosni tukaj z v Sloveniji in vemo, da so tudi oni ponosni na napredek Slovenije od neodvisnosti naprej. Prepričan sem, da danes, ko gostimo ta vrh, v ZDA to spremlja mnogo ponosnih Slovencev.

Gospod predsednik, to je vaš osmi vrh EU-ZDA. V zadnjih osmih letih je strateško partnerstvo med EU in ZDA bilo priča zelo pomembnemu razvoju. Soočeni smo bili tudi z nekaterimi resnimi izzivi, ki pa smo jih uspešno presegli. Danes smo bližje skupnim stališčem glede najpomembnejših globalnih izzivov bolj kot kdajkoli prej. Ni sicer presgodaj, vsekakor pa niti ni prepozno, da bi začeli z delom. Hvala lepa, gospod predsednik.